

PAPER DETAILS

TITLE: SOSYAL SORUMLULUK FAALİYETLERİNİN YÖNETİMİ VE YASANILAN ZORLUKLAR;
SIVİL TOPLUM KURULUSLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

AUTHORS: Beyza Rabianur ERDOĞAN, Gülten GÜMÜSTEKİN

PAGES: 98-117

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2939043>

SOSYAL SORUMLULUK FAALİYETLERİNİN YÖNETİMİ VE YAŞANILAN ZORLUKLAR; SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Beyza Rabianur ERDOĞAN¹
Prof. Dr. Gülten GÜMÜŞTEKİN²

ÖZET

Sosyal sorumluluk bilinci günümüzde giderek daha da anlam kazanmaktadır. Gerek günümüz şartları gerekse küreselleşmenin etkisiyle birçok alanda kurum ve kuruluşlar sosyal sorumluluk faaliyetleri gerçekleştirmektedirler. Bu nedenle sosyal sorumluluk sivil toplum kuruluşları bağlamında önemli bir noktadadır. Sivil toplum kuruluşları sosyal sorumluluk faaliyetlerini yerine getirirken belli amaçlar edinirler ve amaçlara ulaşmak için sosyal sorumluluk faaliyetlerinin en iyi bir şekilde yönetilmesine dikkat etmektedirler. Bu yönetimin gerçekleşmesi için de iyi bir planlama ve uygulama gerekmektedir. Yapılan çalışmada sivil toplum kuruluşlarının gerçekleştirdiği sosyal sorumluluk faaliyetlerinin yönetimindeki aksaklıklar, sorunlar ve yönetimdeki zorluklar araştırılmış ve literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır. Araştırma amacı kapsamında nitel araştırma yöntemi kullanılarak aktif sosyal sorumluluk faaliyetlerinde bulunan sekiz farklı sivil toplum kuruluşu belirlenmiş (KIZILAY, YEŞİLAY, AKUT, TEMA, İHH, TOG, MOR ÇATI, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı) ve bu STK'larında görev yapan 18 yönetici seçilmiş ve hazırlanan 20 soruluk mülakat formuyla görüşme gerçekleştirilerek elde edilen veriler MAXQDA programıyla analiz edilmiştir. Bulgulara göre yapılan faaliyetlerin gönüllü olarak yapıldığı ve toplumda birlik ve beraberlik oluşturmaya amaçladığını söyleyebiliriz. Faaliyetlerde ki planlamanın iyi yapıldığı fakat bunların sürdürülebilirliğinin yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Faaliyetlerin yönetiminde ki en büyük sorunların ise, fikir ayrılığı yaşamaları ve denetimlerin yetersiz olması sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Sorumluluk, Sivil Toplum Kuruluşu, Yönetim.

¹ ÇOMÜ Lisansüstü Eğitim Enst., ORCID:0000-0002-2780-8988, beyzarabianurerdogan@gmail.com

² ÇOMÜ Siyasal Bilgiler Fak., ORCID: 0000-0003-0561-1989, ggumustekin@comu.edu.tr

Araştırma Makalesi/Research Article, Geliş Tarihi/Received: 04/02/2023–Kabul Tarihi/Accepted: 29/03/2023

MANAGEMENT OF SOCIAL RESPONSIBILITY ACTIVITIES AND CHALLENGES; A REVIEW ON NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS

ABSTRACT

Social responsibility awareness is gaining more and more meaning today. Both in our country, the users of globalization, institutions and organizations in many fields carry out social responsibility activities. For this reason, social responsibility is an important point of non-governmental organizations. While carrying out the social responsibility activity provided by civil society, they achieve certain goals and pay good attention to their perspectives to advance the social action to achieve the goals. Good planning and implementation are required for the realization of this management. In the study, the problems, problems and difficulties in the management of social responsibility activities carried out by non-governmental organizations were investigated and it was aimed to contribute to the literature. Within the scope of the research purpose, eight different non-governmental organizations (KIZILAY, YEŐILAY, AKUT, TEMA, İHH, TOG, MOR ÇATI, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı) were determined by using the qualitative research method and 18 managers performing their duties in these NGO's were grouped and analyzed. The data obtained by interviewing with a short 20 question interview formula were analyzed with the MAXQDA program. According to the findings, we can say that the activities are done voluntarily and aim to create unity and solidarity in the society. It has been determined that the planning in the activities is done well, but their sustainability is not sufficient. It has been concluded that the biggest problems in the management of the activities are the differences of opinion and the inadequacy of the inspections.

Keywords: Social Responsibility, Non-Governmental Organization, Management.

GİRİŐ

“The 21st will be the age of alliances. In this age, collaboration between nonprofit organisations and corporations will grow in frequency and strategic importance.”

“21. yüzyıl ittifaklar çağı olacak. Bu çağda, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar ve şirketler arasındaki iş birliğinin sıklığı ve stratejik önemi artacaktır.”

(James E. Austin)

Belli bir döneme kadar çevresel düzenlemeler, yardımlaşmalar, toplum refahı, eğitim, bilinçlendirme çalışmaları, tarihi ve kültürel birçok değr, ekonomik kalkınma, sağlık vb. birçok hizmet sadece sosyal devletin görevleri arasındaydı. Fakat bu ve benzeri birçok hizmet sadece devletin görevi olarak bakılırken son dönemlerde ise artık sivil toplum kuruluşları da bu görevleri yerine getirmektedir. Gün geçtikçe küreselleşmeyle beraber toplumumuzda birçok olumsuz koşullar oluşmaktadır. Gerek kıt kaynakların oluşması gerekse ilkim değışikliği ve beraberinde yoksulluğun artması bireyleri ve toplumları birçok sorunla karşı karşıya bırakmıştır. Bu noktada STK'lar büyük öneme sahiptir. Eşitliğin sağlanması, toplumsal refahın oluşturulması, yoksulluğun azaltılması için STK'lar büyük önem taşımaktadır. Küreselleşmeyle beraber gelecekte tüm alanda STK'ların varlıklarının artacağını söylemek olasıdır. STK'lar toplumun refahını sağlayan ve insan ihtiyaçlarını gideren gönüllü bir araya gelmiş kuruluşlardır.

Bu yüzden sivil toplum kuruluşları sosyal sorumluluk faaliyetlerini gerçekleştirirken sorumluluk bilinciyle hareket etmeli, refah bir toplum oluşturmak amacıyla faaliyetlerini sürdürmelidirler.

Sivil toplum kuruluşları toplumun her alanına hizmet etmektedir ve sosyal sorumluluk faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve sürdürülmesi için STK yöneticilerinin faaliyetleri etkili ve verimli şekilde yönetmeleri gerekmekte ve iyi bir şekilde planlamalı ve uygulamalıdır. Yapılan bu çalışmada sosyal sorumluluk faaliyetleri ve yaşanılan zorluklar incelenmiştir. Bunun içinde iki ayrı kavram sosyal sorumluluk ve sivil toplum kuruluşları üzerinde durulmuştur ve bu doğrultuda araştırma gerçekleştirilmiştir.

1. SOSYAL SORUMLULUK FAALİYETLERİ

TDK sorumluluk kavramını şu şekilde tanımlamaktadır; bireylerin tutumlarının veya davranışlarının doğrultusunda oluşan tüm sonuçları ya da bulunduğu konumdaki yetki alanına dahil olan tüm sorumluluğu üstlenebiliyor olması şeklinde tanımlamıştır (TDK, 2022).

Sorumluluk kavramı, yapılması gereken veya kişiye verilen bir görevi gerçekleştirmek için kişinin uyması mecburi olan kurallardır (zpek, 2013: 18). Sorumluluk kavramının tanımı ortak bir anlama sahip olmamış dönem dönem değişiklik göstermiştir. Çünkü sorumluluk kavramı bireylere ve bireylerin yetki durumlara göre değişiklik göstermekte, mevcut otoriteye paralellik göstermekte ve azalıp artmaktadır. Kısaca bireye verilen görevler sonucunda oluşan sorumluluk, kişinin yetki durumuna göre değişmektedir. Bu nedenle sorumluluk ve yetki kavramı arasında bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür (Korkmaz, 2009: 20).

Sosyal sorumluluk, kurum veya kuruluşların belli bir toplumdaki kişiler üzerinde olumlu etkiler yaratmak, onların toplum içindeki olumsuz durumlarını en aza indirmek ve şartlarını iyileştirmek, toplumun yararına yönelik hareket etmek ve kişilerin taleplerinin giderilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Kelly (2001), sosyal sorumluluk kavramını; “Sosyal sorumluluk kurum veya kuruluşların iyi bir vatandaş olarak davranması durumudur.” şeklinde tanımlamaktadır (Kelly, 2001).

AB Komisyonu’nun 2001 yılında yaptığı tanıma göre; sosyal sorumluluk, kurumların kendi ekonomik şartlarına oranla herhangi bir zorunluluk olmadan sosyal ihtiyaçların karşılanması durumudur (AB Komisyonu, 2001: 10). Kotler ve Lee işletmelerin ve kurumların toplumsal alanda sorumluluk sahibi olan, örgüt kültürüne sahip olan ve yapılan faaliyetlerde toplumsal refahı amaç edinen, toplumsal refahı arttırmaya yönelik hareket eden ve bunları gönüllü olarak gerçekleştirmelerini ifade etmiştir. Gönüllü olarak uygulanmaları herhangi bir baskı veya mecburiyet olmadan kendi istekleriyle uygulanmış olması şeklinde ifade etmiştir (Kotler ve Lee, 2013: 201).

Kurumsal sosyal sorumluluk kavramı H. Bowen tarafından 1953 yılında yayınlanan “İş Adamların Sosyal Sorumluluğu” kitabında bahsedilmiştir. Bowen kitabında iş adamlarının toplumun refah düzeyini yükseltmek için sosyal sorumluluk faaliyetlerinde bulunmaları gerektiğini savunmuştur (Aktan ve Börü, 2007: 12). Carrol (1991) ise, kurumsal sosyal sorumluluğu kurumların kendi istekleriyle gerçekleştirdiği yasal, ekonomik, etik yükümlülüklerin gerçekleştirilmesi şeklinde tanımlamıştır (Carrol, 1991). Carrol sosyal sorumluluğu ele alan bu yükümlülükleri dört farklı dalda ele almış ve sosyal sorumluluk piramidini oluşturmuştur (Carrol, 1991: 40). Bunlar ise;

- **Ekonomik Sorumluluk:** Kurum ve kuruluşların tamamen kar odaklı düşünmesi ve bu doğrultuda faaliyet yürütmesidir. Burada kurum, kuruluş ve işletmeler ekonomik çıkarlarını önemser bu nedenle ekonomik kar getirmeyen sosyal sorumluluk buna engel olarak algılanmaktadır (Carrol, 1991: 41).

- **Yasal Sorumluluk:** Kurum, kuruluş ve işletmelerin kar amacı güderek yaptığı faaliyetleri doğru bulmamaktadır. Asıl dikkat edilmesi gereken şeyin gerçekleştirilen faaliyetlerde yasal düzenlemelere, kurallara uyulması gerektiğidir. Bu doğrultuda faaliyetlerde bulunulmasını savunmaktadır (Carrol, 1991: 41).

- **Etik Sorumluluk:** Sosyal sorumluluk faaliyetlerinde kurum, kuruluş ve işletmelerin iş ahlakı, örgüt içi disiplin, daha net ve açık kararlar ve tutumlara dikkat edilmesi. Belirli bir düzen, örgüt ahlakına sahip faaliyetler gerçekleştirilmesidir (Uslu ve Mengüç, 1992: 8).

- **Gönüllü Sorumluluk:** Bu sorumluluğun diğerlerinden en büyük farkı herhangi ekonomik, yasal, etik sorumlulukla ilgisi olmaksızın tamamen bireyin kendi isteğiyle, hayırseverlik düşüncesiyle faaliyette bulunmasıdır (Özüpek, 2013: 77). İstekli ve gönüllü faaliyetler daha olumlu sonuçlar doğuracaktır (Parker, 2011).

1.1. Sosyal Sorumluluğun Avantajları ve Dezavantajları

Sosyal sorumluluk faaliyetlerinin hem kurum, kuruluş veya işletmeye fayda sağlarken hem de topluma da fayda sağlamaktadır. Kurumun tanınırlığı, prestiji, rekabet üstünlüğü, güvenilirliğini sağlarken aynı zamanda toplumun gelişmesine, toplumdaki farklı bireylerle olan iletişimlerin artmasına da fayda sağlamaktadır. Sosyal sorumluluk faaliyetlerini gerçekleştiren kişilerde aynı hedefe doğru ilerleme duygusunu ve örgüte bağlılığını da arttırmaktadır (Raiborn vd., 2003: 48).

Şekil 1: Sosyal Sorumluluğun Sağlayacağı Faydalar

Kurum İçi Sağlayacağı Faydalar	Kurum Dışı Sağlayacağı Faydalar
➤ Motivasyon artışının sağlanması,	➤ İnsan haklarının gözetilmesi,
➤ Etik farkındalığının oluşması,	➤ İnsan haklarının geliştirilmesi,
➤ Güven duygusunun artması,	➤ Toplumsal birçok alanda yatırımların sağlanması,
➤ Farklı ve yaratıcı düşünce tarzlarının oluşması,	➤ Sürdürülebilirliğin artması,
➤ Kurum, kuruluşta değer artması,	➤ Yasalara bağlı kalmak ve birçok olumsuz koşulla mücadele,
➤ Sosyal performansın artması,	➤ İstihdam olanakları,
➤ Daha etkili ve verimli çalışma koşullarının oluşması,	➤ Çevreye, doğaya bağlılık ve verimliliğin artması,
➤ İletişim gücünün artması.	➤ Ekonomik ve sosyal sorunlara destek.

Kaynak: (Aktan ve Börü, 2007: 30)

Sosyal sorumluluk faaliyetlerinin avantajları olduğu kadar dezavantajları da söz konusudur. Burada dezavantaj olarak üç temel noktadan bahsedebiliriz. Bunlar ise; yapılan sosyal sorumluluk faaliyetlerinin maliyetlerinin nasıl yansıdığı, yapılacak olan sosyal sorumluluk faaliyetlerini gerçekleştirmek için duyulan insan kaynakları son olarak ise yöneticilerin sosyal sorumluluk kampanyalarına daha fazla odaklanması ve kendi gerçek amaçlarından kopmaları durumudur (Aydınalp, 2013: 44). Bunların dışında kurum, kuruluş veya işletmenin kurumsal imajının olumsuz etkilenmesi durumu, kurum, kuruluşa ait güvenin zedelenmesi, örgütsel iletişimin kötü olması sonucunda bağlılığın azalması, motivasyonun sağlanamaması gibi durumlar gerçekleşebilir (Çelik, 2007: 79).

1.2. Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerinin Etkileri

Sosyal sorumluluk faaliyetlerinin alanları genellikle; toplum, sağlık, kültür, sanat, eğitim vb. alanlardan meydana gelir. Bu faaliyetler genel bir planlama ve program çerçevesinde yürütülür ve uygulanır. Yürütülen faaliyetler hem kuruluşun kendisini hem de sosyal sorumluluk yapılan olan toplumu etkilemektedir. Bu nedenle sosyal sorumluluğu yöneten kişi özverili davranmalı ve kendisini net şekilde ifade edebilmelidir (Aydınalp, 2013: 106). Çünkü yöneticinin veya kurumun gösterdiği sosyal sorumluluk faaliyetleri üzerinden örgüt kimliği etkilenecek ve dönüşler örgüt kimliğine olacaktır. Pozitif dönüşler olduğu takdirde güven, sadakat, rekabet avantajı gibi birçok alanda üstünlük sağlanacak ve kurum bundan olumlu olarak etkilenecektir (Terblanche, 2013: 658). Tüm bunlar kurum, kuruluşa ait olan etkilerdir.

Sosyal sorumluluk faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinin diğer bir etkisi de toplumsal beklentilerin karşılanması durumudur. Toplumsal beklentilerin karşılanması ve amaçlara ulaşılması gerekmektedir. Tam tersi durumda yapılan sosyal sorumluluk faaliyetleri bir anlam ifade etmemekte ve gerçekleştiren kuruluşa veya işletmeye zararı dokunacaktır.

Sosyal sorumluluk faaliyetlerinin gerekli etkiyi oluşturmaları için de amaca ulaşılmış, plana uyulmuş, tüm paydaşların, yöneticilerin ve çalışanların dahil olduğu, tüm yasal süreçle uyumlu şekilde ve etik normlara da dikkat ederek faaliyetlerin gerçekleşmesi gerekmektedir (Cömert ve Sağır, 2013: 239). Sosyal sorumluluk faaliyetlerinin bir diğer etkisi ise, ölçülebilir sonuçlara ulaşılmasıdır. Yapılan faaliyetler sonucunda performans başarısının ölçülmesi, hedefe ulaşma konusunda nasıl olduğunun belirlenmesi, farklı kararlar verme ve stratejiler geliştirme konusunda fikir oluşturmaktadır (Karahana, 2006: 63). Son olarak ise sosyal sorumluluk faaliyetleri kurum, kuruluş veya işletmeler ile toplum arasında bir köprü görevi üstlenmektedir. Kurum ve toplum arasında bir iletişim kanalı oluşturmaktadır (Göksu, 2010: 34).

2. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Son dönemlerde sivil toplum kuruluşlarının (STK) anlamı giderek artmıştır. Dünya genelinde de aktif rol alan ve küreselleşmeyle beraber üçüncü sektör olarak nitelendirilen bir konuma gelmiştir (Yaziji ve Doh, 2009).

STK'lar sivil toplum algısının oluşmasına yardımcı olan ana taşlardan biridir aynı zamanda toplumda demokratikleşme göstergesidir. STK'lar dünya çapında faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu STK'lardan bazıları dünya çapında bazıları ise yerel düzeyde çalışmalar gerçekleştirirler. Tabi bunlardan bir kısmı yardım amaçlı faaliyetler icra ederken bazıları da ticari odalar gibi çıkar amacıyla faaliyette bulunur. Yardım amaçlı faaliyette bulunan STK'lar eğitim, çevre, sosyal adalet, çocuk ve kadın hakları, insan hakları gibi konular üzerinde durmaktadır (Paul, 2000).

STK'nın tanımı literatürde birçok şekilde ifade edilmiştir. Türk Dil Kurumuna göre “Sosyal hayattaki birtakım sorunları ele alarak bu durumu kamuoyuna açan ve aydınlatan, çözüm önerileri sunan ve bunları uygulayan birliklerdir.” şeklindedir (TDK, 2022). The Global Development Research Center (GDRC) ise STK'yı şu şekilde tanımlamıştır; devletten bağımsız şekilde ve herhangi bir çıkar gütmekten insanlara katkıda bulunmak, yoksulları korumak, çevreyi korumak ve temel sosyal hizmetleri oluşturmak amacıyla toplumda belli faaliyetleri üstlenen kuruluşlardır (GDRC, 2016).

Kuçuradi, STK'ları insanların ihtiyaçlarını karşılamayı amaç edinen ve karşılayan, kar gütmekten hizmet faaliyetlerinde bulunan ve kamunun yönetiminde bulunan kuruluşlardır şeklinde tanımlamıştır (Kuçuradi, 1998: 30). Başka bir tanımda STK'lar eşitlik, adalet, eğitim, insan hakları, sağlık, sosyal hizmet vb. durumlar üzerinde durarak sosyal refaha yönelik hedefi temel alan özel kuruluşlardır (Teegen vd., 2004: 466). Kısaca STK'lar herhangi bir kar amacı bulunmayan, hem kendi bünyesindeki bireyleri düşünen hem de toplumdaki bireyleri düşünen ve onların çıkarlarına göre hareket eden, sosyal hayatta tüm alanlarda etkisi olan, yardımseverlik, kültürel, etnik, bilimsel, dinsel vb. alanlarda faaliyette bulunan örgütlerdir (Ceballos-Degado vd., 2012: 256).

2.1. Sivil Toplum Kuruluşunun Sınıflandırılması

Sivil toplum kuruluşlarının sınıflandırılması aşağıdaki gibidir:

- Mesleki kuruluşlar,
- İnsan hakları ve özgürlükleri arasında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları,
- Çevreci sivil toplum kuruluşları,
- Kadın ve çocuk hakları alanlarda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları,
- Ekonomik alanda işlev gösteren sivil toplum kuruluşları,
- Kamuoyu yoklaması ve anket ile toplumu bilgilendirme faaliyetine sahip sivil toplum kuruluşları,
- Etnik ve kültürel nitelikteki sivil toplum kuruluşları,
- Resmi bir ideoloji tarafında kurulmuş olan sivil toplum kuruluşları,
- Uluslararası alanda kurulan STK'ların temsilcilikleri (Yelkikalan ve Akalan, 2007: 15).

2.2. Sivil Toplum Kuruluşunun Özellikleri

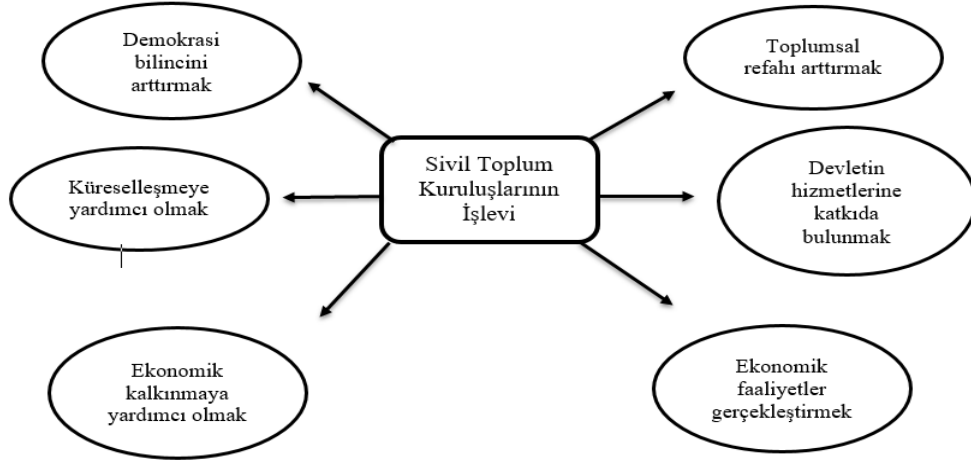
Sivil toplum kuruluşlarının genel özellikleri şu şekildedir;

- Toplumsal sorunları ele almak ve bunların çözümü için uğraşmak,
- Sosyal hayatta birey ve devlet ilişkilerinde adalet dengesini sağlamaya çalışmak,
- Sosyal hayattaki sorunlar hakkında devlet ile birlikte iş birliği yapmak,
- Sosyal refahı sağlayarak, sosyal ve ekonomik şartlar altında şeffaf, demokratik bir anlayış sağlamak,
- Devlet yönetimine yardımcı olmak, etkili ve verimli olmasını sağlamak,
- Toplumdaki her birey arasında sirkülasyonu sağlamak (Ak, 2005: 184).

Hem dünyada hem de ülkemizde STK'ların örgüt yapıları, işleyişleri, yönetim şekilleri, yaptıkları faaliyetler ve bu faaliyetlerin alanları bakımından çok çeşitlilik göstermektedir. Sivil toplum kuruluşlarının temel amacı, toplumsal desteği arttırmak, sorumlu vatandaş algısını çoğaltmaktır. Topluma hizmet algısıyla faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının en belirgin özellikleri hayırsever nitelikli olmalarıdır (Yelkikalan ve Akalan, 2007: 26).

2.3. Sivil Toplum Kuruluşunun İşlevi

Şekil 2: Sivil Toplum Kuruluşlarının İşlevi

Kaynak: (Akatay ve Yelkikalan, 2007)

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Araştırmanın problemi sosyal sorumluluk faaliyetlerinin yönetimindeki aksaklıklar olarak belirlenmiştir ve yapılan çalışmada Sivil toplum kuruluşlarındaki sosyal sorumluluk faaliyetlerinin yönetimi incelenerek literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda da yapılan çalışma ile aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Sivil toplum kuruluşları, yürüttükleri sosyal sorumluluk faaliyetlerini nasıl buluyor?
- STK'lar tarafından gerçekleştirilen sosyal sorumluluk faaliyetleri nasıl planlanıyor?
- STK'lar tarafından gerçekleştirilen sosyal sorumluluk faaliyetlerinin yönetiminde aksaklıklar oluyor mu?
- Sivil toplum kuruluşları sosyal sorumluluk faaliyetlerini nasıl yürütür?
- STK'lar yürüttükleri sosyal sorumluluk faaliyetlerinde istedikleri hedefe ulaşıyor mu?
- STK'lar ne tür sosyal sorumluluk faaliyetlerini gerçekleştiriyorlar?

3.1. Araştırmanın Amacı ve Örneklemi

Yapılan çalışmada Sivil Toplum Kuruluşlarındaki sosyal sorumluluk faaliyetlerinin yönetiminin araştırılması, yönetimdeki zorluklar ve aksaklıkların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle Çanakkale ilinde aktif çalışmalarda bulunan sekiz farklı STK ele alınmış ve araştırmanın örnekleme, seçilen sekiz adet (KIZILAY, YEŞİLAY, AKUT, TEMA, İHH, TOG, MOR ÇATI, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı) sivil toplum kuruluşunda çalışan 18 yönetici olarak belirlenmiştir. Araştırmaya projelerin yürütücülüğünde olan yöneticiler dahil edilmiştir. Araştırmada olasılıklı olmayan örnekleme yöntemi bunda da amaçlı örnekleme yöntemi ve kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın amacına katkı sağlayacağı düşünülen kişiler aynı zamanda hem ulaşılabilir hem de gönüllü kişiler örnekleme dahil edilmiştir.

3.2. Araştırma Yöntemi ve Veri Toplama Tekniği

Araştırmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiş ve veri toplama tekniği olarak ikincil veri kaynaklarından yararlanılmıştır. Veri toplama aracı olarak bilinen gözlem, belge inceleme ve mülakat yöntemi içerisinde mülakat yöntemi tercih edilmiştir. Gerekli literatür taraması yapılarak konuyla ilgili çalışmalar incelenmiş, yapılan çalışmalarda sorulan sorularda dikkate alınmıştır ve bu doğrultuda görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu hem çalışmanın amacı doğrultusunda gerekli verilere ulaşmak hem de bu verileri analiz edebilmek amacıyla 20 sorudan oluşturulmuştur. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş olup her görüşme 30-45 dakika arasında sürmüştür. Görüşme sonrasında elde edilen veriler MAXODA programı aracılığıyla analiz edilmiş ve araştırma sorularına dair bulguların yorumlanabilmesi amacıyla kod listeleri oluşturulmuştur. Görüşme formu soruları aşağıdaki gibidir;

- 1- Sosyal sorumluluk kavramı sizin için ne anlam ifade ediyor?
- 2- Sosyal sorumluluk faaliyetlerinin işleyişi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 3- Sivil Toplum Kuruluşları size ne çağırıyor?
- 4- Sizce STK'lar hangi duyularla faaliyette bulunurlar?
- 5- Sivil toplum kuruluşları sosyal sorumluluk faaliyetlerini nasıl yürütür?
- 6- Sivil toplum kuruluşları tarafından gerçekleştirilen sosyal sorumluluk faaliyetlerinin yürütülmesinde ne gibi zorluklar vardır?
- 7- STK'lar sosyal sorumluluk projelerini hazırlarken hangi kriterlere göre önceliklerini belirlerler?
- 8- STK'lar, gerçekleştirilen sosyal sorumluluk faaliyetleri sonrasında nasıl bir yol izlemelidir?
- 9- Ne tür sosyal sorumluluk faaliyetleri yürütüyorsunuz?

- 10- Sosyal sorumluluk faaliyetlerini yürütürken aniden oluşan aksaklık karşısında nasıl yol izliyorsunuz?
- 11- Sosyal sorumluluk faaliyetini yürütürken en çok hangi duygularla hareket ediyorsunuz?
- 12- Gönüllü olarak yapılan bu faaliyetlerin yönetiminde en çok zorlanılan aşama nedir?
- 13- İnsanlar neden sosyal sorumluluk faaliyetlerinde bulunmak isterler?
- 14- Sosyal sorumluluk faaliyetlerinin verimli yürütülmemesi durumunda, altında yatan sebepler nelerdir?
- 15- Sosyal sorumluluk faaliyetlerinin işleyişinde ne gibi problemlerle karşılaşıyorsunuz?
- 16- Sosyal sorumluluk faaliyetlerinin oluşturduğu olumlu etkiler nelerdir?
- 17- Sosyal sorumluluk faaliyetlerini yürütürken “yasallık boyutu” olarak karşılaştığınız engeller nelerdir?
- 18- Çok geniş kitlelere karşı oluşan bu sorumluluk duygusunun faaliyetlerin yönetiminin işleyişinde olumsuz durumlara neden oluyor mu?
- 19- Sosyal sorumluluk faaliyetlerinin yürütülmesinde gerekli koordinasyon nasıl sağlanıyor?
- 20- STK’ları sosyal sorumluluk faaliyetlerine iten unsurlar nelerdir?

4. BULGULAR

Araştırma 18 STK yöneticisi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın demografik bulgularında bu verilere ulaşılmıştır;

- 18 STK yöneticisinin 11 yöneticisi evli 8 yöneticisi bekardır,
- 18 STK yöneticisi ile görüşülmüş olup bunlardan 5 kişi KIZILAY, 4 kişi YEŞİLAY, 2 kişi AKUT, 1 kişi TEMA, 1 kişi İHH, 1 kişi TOG, 2 kişi MORÇATI, 2 kişi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfında yönetici olarak görev yapmaktadır.
- Çalışma örneğine seçilen yöneticilerin her biri STK’ da 3 sene üzerinde görev yapmaktadır.
- Yöneticilerin tamamı üniversite mezunudur.

Gerçekleştirilen çalışmada araştırma verilerinin analizinde kodlar oluşturulmuş. Toplamda 5 ana kod belirlenmiştir. Bunlar; sosyal sorumluluk kavramının kelime anlamı, sivil toplum kuruluşunun çağrışımları, sosyal sorumluluk faaliyetlerini işleyişi, sosyal sorumluluk faaliyetlerini yürütmedeki zorluklar ve gerçekleştirilen faaliyet türleri şeklindedir. 5 adet kategori ve 285 alt kod belirlenmiştir. Bu kodların analizinde MAXQDA programı ile frekans (f) tablosu, çubuk ve pasta grafikleri, yoğunluk tabloları, kavramlar arası ilişkiler ve kod haritaları kullanılmıştır.

4.1. Sosyal Sorumluluk Kavramının Kelime Anlamına Yönelik Bulgular

Çalışmanın en başında araştırmanın ana kodlarından biri olan sosyal sorumluluk kavramının katılımcılar için ne anlam ifade ettiği belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda elde edilen verilerde 10 farklı anlam ifade ettiğine ulaşılmıştır. Bu analize göre sosyal sorumluluk kavramının katılımcılarda en çok “gönüllülük” kavramını çağrıştırdığı belirlenmiş ve %20 gönüllülük kodu ile kodlanmıştır. Devamında üzüntü %16, mutluluk %16, vicdan %16, yardım etme %12, toplum %4, bireysel çıkar %4, empati %4, toplumsal çıkar %4 ve son olarak ise eşitlemek %4 oranıyla kodlanmıştır. Tablo 1’de sosyal sorumluluk kavramının katılımcılar için çağrıştırdığı anlamlara ilişkin frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Sosyal sorumluluk faaliyetinde bulunan yöneticilerin bu faaliyetlerde gönüllülük duygusuyla hareket ettiğini, kimi durumlarda üzüntü kimi durumlarda mutluluk bazı durumlarda da tamamen vicdani duygularla faaliyette bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1: Sosyal Sorumluluk Kavramı Frekans Analizi

Sosyal sorumluluğun kelime anlamı	Frekans	Yüzde
Gönüllülük	5	20,00
Üzüntü	4	16,00
Mutluluk	4	16,00
Vicdan	4	16,00
Yardım Etmek	3	12,00
Toplum	1	4,00
Bireysel Çıkar	1	4,00
Empati	1	4,00
Toplumsal Çıkar	1	4,00
Eşitlemek	1	4,00
TOPLAM	25	100,00

4.2. Sivil Toplum Kuruluşları Kavramının Analizine Yönelik Bulgular

Analizin ikinci aşamasında, araştırmanın bir diğer ana kavramlarından olan sivil toplum kuruluşu kavramının katılımcılar için ne çağrıştırdığı sorulmuş ve kavramlar belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara sivil toplum kuruluşu kavramının katılımcılarda toplam 11 anlamı çağrıştırdığı saptanmıştır. Tablo 2’de de görüldüğü üzere kodlanan 11 kelimenin frekans analizine bakacak olursak en yüksek %26,32 oranıyla birlik ve beraberlik kavramını çağrıştırdığı görmekteyiz. Sırasıyla toplumsal dengesizlik %15,79, huzur %10,53, loncalar %10,53, ahiret %5,26, eşitlik %5,26, merhamet %5,26, sevgi %5,26, hedef %5,26, umut %5,26 ve son olarak %5,26 gözyaşı şeklinde kodlanmıştır. STK’ ların içinde bulunan ve yöneticilik yapan katılımcıların birlik beraberlik algısına sahip olduğunu, toplumsal dengesizliğin önüne geçme amacıyla çalışmalar yaptığı tespit edilmiştir.

Tablo 2: Sivil Toplum Kuruluşları Kavramı Frekans Analizi

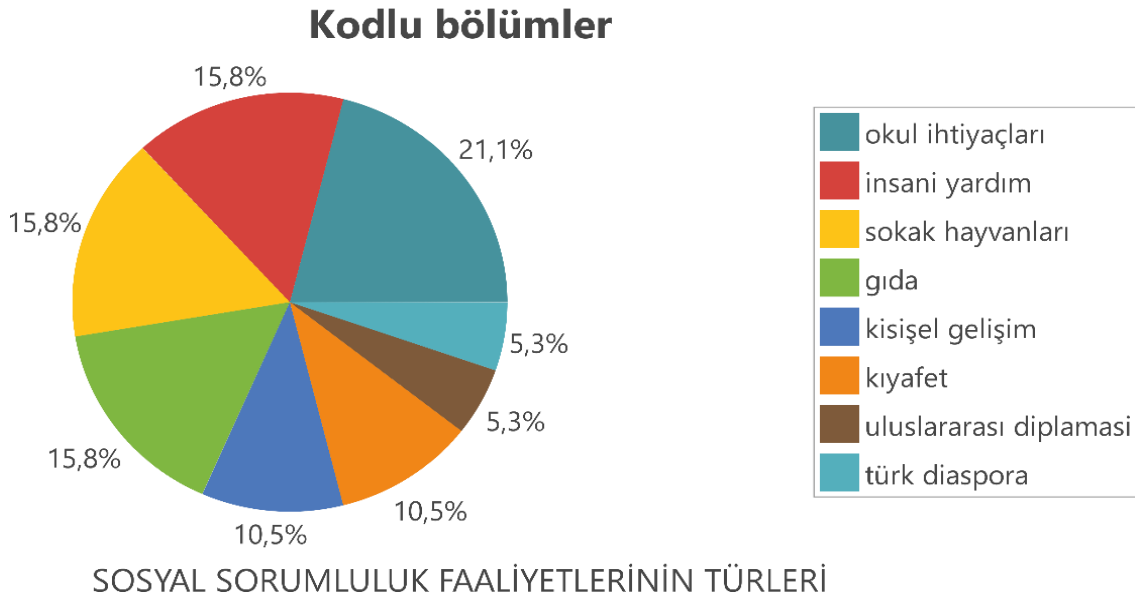
STK kavramının çağrışımı	Frekans	Yüzde
Birlik Beraberlik	5	26,32
Toplumsal Dengesizlik	3	15,79
Huzur	2	10,53
Loncalar	2	10,53
Ahiret	1	5,26
Eşitlik	1	5,26
Merhamet	1	5,26
Sevgi	1	5,26
Hedef	1	5,26
Umut	1	5,26
Gözyaşı	1	5,26
TOPLAM	19	100,00

4.3. Sivil Toplum Kuruluşlarının Gerçekleştirdiği Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerinin Türlerine İlişkin Bulgular

Sosyal sorumluluk kavramının ne anlam ifade ettiğini ve sivil toplum kuruluşu kavramının ne çağrıştırdığını belirledikten sonra yine görüşme gerçekleştirilen yönetici katılımcılara ne tür sosyal sorumluluk faaliyetleri gerçekleştirdikleri sorulmuş ve 8 farklı faaliyet türü saptanmış. Devamında ana kodun altına 8 farklı alt kod kodlanmıştır.

Şekil 3'te katılımcıların gerçekleştirdiği faaliyet türlerine yönelik yüzdesel dağılım verilmektedir. Bu dağılıma göre en fazla %21,1 oranıyla okul ihtiyaçları sonra sırasıyla %15,8 insani yardım, %15,8 sokak hayvanları, %15,8 gıda, %10,5 kişisel gelişim, %10,5 kıyafet, %5,3 uluslararası diplomasi, %5,3 Türk diaspora şeklindedir. Yapılan analiz sonucunda örneklemdeki STK'ların daha çok okul ihtiyaçları yardımı gerçekleştirdiğini devamında da hem insani yardımlar ve gıda hem de sokak hayvanlarına yönelik sosyal sorumluluk faaliyetleri gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir. En az sosyal sorumluluk projeleri ise uluslararası diplomasi alanında yapılan faaliyetlerdir.

Şekil 3: Sosyal Sorumluluk Faaliyet Türlerinin Pasta Grafiği

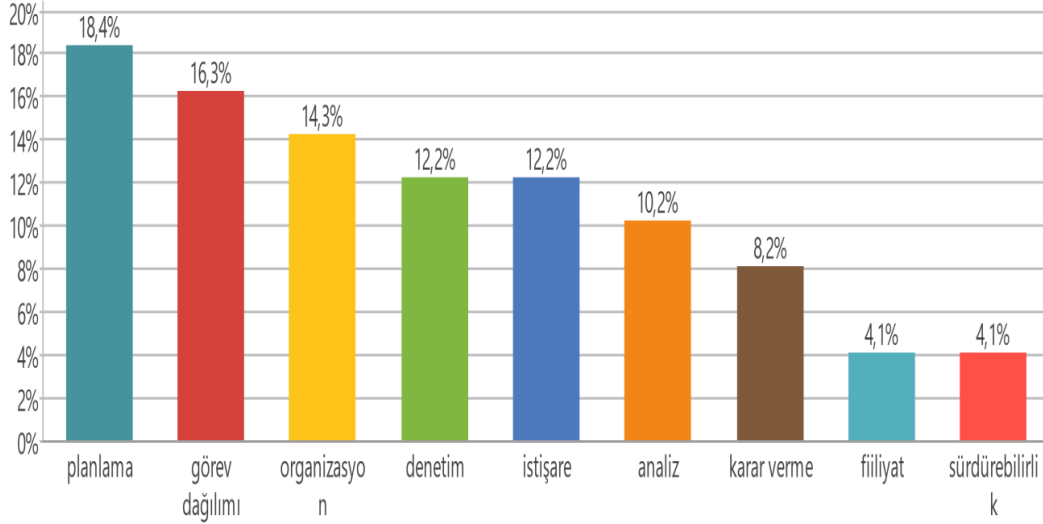

4.4. Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerinin İşleyişine Yönelik Bulgular

Çalışmanın devamında katılımcılara sorulan gerçekleştirilen sosyal sorumluluk faaliyetleri türlerinden sonra gerçekleştirilen bu sosyal sorumluluk faaliyetlerinin işleyişi sorulmuştur. Elde edilen veriler doğrultusunda bu ana kodun altına 9 farklı alt kod kodlanmıştır. Şekil 4'te sosyal sorumluluk faaliyetlerinin işleyişine ilişkin alt kodlar ve yüzdelik dağılımları verilmektedir. Yapılan çubuk grafiğinde de görüldüğü üzere yönetici katılımcıların sosyal sorumluluk faaliyetlerinin işleyişinde en çok planlama (%18,4) aşamasının yanıt verildiği tespit edilmiştir. Devamında sırasıyla görev dağılımı %16,3, organizasyon %14,3, denetim %12,2, istişare %12,2, analiz %10,2, karar verme %8,2, fiiliyat %4,1 ve sürdürülebilirlik %4,1 şeklinde kodlanmıştır. Yapılan analiz sonucunda örneklemdeki 18 STK yöneticisinin sosyal sorumluluk faaliyetlerini yönetme aşamasında en çok planlamaya dikkat ettiğini söyleyebiliriz. Planlama aşamasından sonra yöneticilerin faaliyetlerin işlevinde en çok dikkat ettiği durum ise görev dağılımlarını yapmak olduğu tespit edilmiştir.

Yöneticilerin faaliyetlerin işleyişinde en yetersiz buldukları durum ise sosyal sorumluluk faaliyetlerinin sürdürülebilirlikleri olmuştur.

Şekil 4: Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerinin İşleyişinin Çubuk Grafiği
Kodlu bölümler

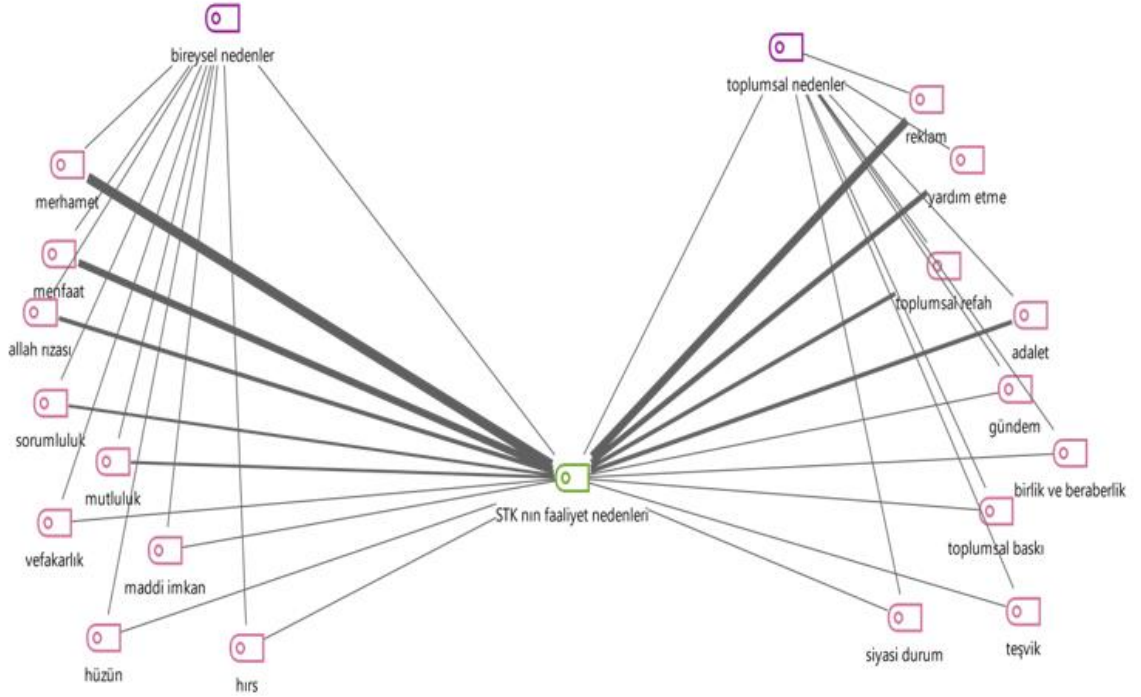

SOSYAL SORUMLULUK FAALİYETLERİNİN İŞLEYİŞİ

4.5. Sivil Toplum Kuruluşlarının Faaliyet Nedenlerine Yönelik Bulgular

Katılımcıların sivil toplum kuruluşları tarafından gerçekleştirilen sosyal sorumluluk faaliyetlerinin nedenlerine ilişkin sorular yöneltildiğinde verilen yanıtlara ilişkin kodlamalar “bireysel nedenler” ve “sosyal nedenler” olmak üzere iki ana tema çerçevesinde ele alınarak bunların alt kodlarını da içeren ilişkiler haritası oluşturulmuştur.

Görüşmeler doğrultusunda elde edilen verilere göre en fazla bireysel nedenler ana kodunun altında yer alan “merhamet” alt kodu ve toplumsal nedenler ana kodu altında yer alan “reklam” alt kodu STK’ların faaliyet nedenleri olarak ortaya çıkmıştır. Devamında merhamet ve reklam alt kodlarından sonra en fazla menfaat alt kodunun da faaliyet nedenleri arasında olduğunu görmekteyiz. Yardım etmek amacıyla, toplumsal refah, adalet (toplumsal nedenler), Allah rızası (bireysel nedenler) alt kodunun devamında yanıtladığını söyleyebiliriz. Bununla birlikte bireysel nedenler temasına bağlı olarak sorumluluk, mutluluk, vefakarlık, maddi imkan, hüzn ve hırs alt kodlarını; toplumsal nedenlere bağlı olarak da gündem, birlik ve beraberlik, toplumsal baskı, teşvik ve siyasi durumu ilişkiler haritasında görmekteyiz. Yapılan analiz sonucunda sosyal sorumluluk faaliyetlerinin nedenlerinin bireysel ve toplumsal durumlardan kaynaklandığı, bunlardan ise katılımcıların daha çok merhamet (bireysel neden) duygusundan kaynaklı faaliyette bulunduğu tespit edilmiştir. Yani gerçekleştirilen sosyal sorumluluk faaliyetlerinin birçoğunun temelinde merhamet duygusu bulunmaktadır fakat analiz sonucuna göre katılımcılardan reklam duygusuyla sosyal sorumluluk faaliyetlerini gerçekleştirenlerin olduğunu veya bireyler menfaat doğrultusunda sosyal sorumluluk faaliyetlerinin de yapıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 5: Sivil Toplum Kuruluşlarının Faaliyet Nedenlerine Yönelik Analiz Modeli

4.6. Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerini Yürütmedeki Zorluklara İlişkin Bulgular

Katılımcılara yapılan faaliyetleri gerçekleştirilirken faaliyetleri yürütmedeki zorluklar sorulmuş ve elde edilen verilerde 18 farklı yanıt alınmıştır. Tablo 3'te görüldüğü üzere sivil toplum kuruluşları tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin yönetimindeki zorlukların en başında yüksek farkla “fikir ayrılığı”nın geldiğini görüyoruz. Bunun devamında yine denetimsizlik, sorumsuzluk ve maddi sıkıntıların da faaliyetleri yönetmede en çok karşılaşılan zorluklardandır. Diğerlerine daha az oranla bilinçsizlik, yasal izinler, gönüllü ihtiyacı, plansızlık, duygusallık, şovmenlik yapmak, toleranslı davranmak, karşılaşılan zorluklar olarak yanıt verilmiştir. Son olarak STK'ların sosyal sorumluluk faaliyetlerini yürütürken daha az oranla karşılaştığı zorluklarda toplumsal tepki, hesap vermek, eksik bilgi, adaptasyon sorunu, tecrübesizlik, yanlış anlaşılma ve kararsızlık olarak kodlanmıştır. Analiz sonucuna göre araştırmaya katılan STK yöneticilerin sosyal sorumluluk faaliyetlerini yönetirken karşılaştıkları en büyük zorluk sosyal sorumluluk projelerindeki fikir ayrılıklarının olmasıdır. Buda faaliyetlerin işleyişinde zorluk ve aksaklıklar meydana getirmektedir. Yaşanılan fikir ayrılıkları faaliyetlerin sürdürülebilirliğini de etkilemektedir. Yöneticilerin sosyal sorumluluk faaliyetlerinin yönetimi aşamasında yaşadıkları bir diğer zorluk ise denetimsizlik olmuştur. Denetimlerin yeterli olmaması projelerde aksaklıklar meydana getirmekte ve projelerin fiiliyatına da etki etmektedir. Faaliyetleri yürüten kişilerin sorumluluk bilincinin olmaması, verilen talimatı uygulamaması sosyal sorumluluk faaliyetlerini yürütme aşamasında problem oluşturmaktadır.

Tablo 3: Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerini Yürütmedeki Zorluklara İlişkin Frekans Analizi

Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerini Yürütmedeki Zorluklar	Frekans	Yüzde
Fikir Ayrılığı	14	11,76
Denetimsizlik	12	10,08
Sorumsuzluk	10	8,40
Maddi Sıkıntı	10	8,40
Bilinçsizlik	8	6,72
Yasal İzinler	8	6,72
Gönüllü İhtiyacı	8	6,72
Plansızlık	8	6,72
Duygusallık	7	5,88
Şovmenlik Yapmak	7	5,88
Toleranslı Davranma	7	5,88
Toplumsal Tepki	5	4,2
Eksik Bilgi	5	4,2
Hesap Vermek	5	4,2
Adaptasyon Sorunu	2	1,68
Tecrübesizlik	1	0,84
Yanlış Anlaşılma	1	0,84
Kararsızlık	1	0,84
TOPLAM	119	100,00

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyal sorumluluk, toplum ilişkilerini, insan haklarını, toplumun refahını, ekonomiyi, sosyal çevreyi, sosyolojiyi hatta psikolojiyi de içine alan geniş bir kavramdır. Sosyal sorumluluk kavramı hem ihtiyaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen faaliyetleri hem de sosyal konulara ilişkin sorunları bulmaya yönelik bireysel veya topluluk halinde yapılacak olan kavramdır.

Sosyal sorumluluk toplumun maddi ve manevi tüm değerlerini kapsayan, insanların refahını ve mutluluğunu arttırmaya yönelik gerçekleştirilen, eşitliği ve adaleti savunan, bireyleri topluma kazandıran ve toplumda eşitliğin oluşmasına katkıda bulunan bir düşüncedir. Sosyal sorumluluk düşüncesi gönüllü ve bir çıkar olmadan yapılacak bir faaliyettir. Sosyal sorumluluk için ana tema toplum yararını gütmektir ve çok geniş alanlarda etki etmektedir. Geniş alanlarda etki etmesinden dolayı literatüre sosyal sorumluluk kavramı dört kategoriye ayrılmıştır. Bunlar ekonomik, sosyal, ahlaki, yasal ve gönüllülükle ilgili sorumluluklardır. Ekonomik sorumlulukta kaynakların etkin ve verimli kullanılmasından bahsedebiliriz. Yasal sorumlulukta ise bireyler veya kurum, kuruluşlar sosyal sorumluluk faaliyetlerini gerçekleştirirken hukuk kurallarına, yasalara veya yönetmeliğe uygun hareket etmek zorundadırlar. İnsan haklarını koruyan yasalar, çevreyi koruyan yasalar vs. şeklinde birçok duruma uygun hareket etmelidirler. Etik sorumluluk yani ahlaki sorumluluk ise toplumda yazılı olmayan değerleri kapsayan sorumluluk boyutudur. Son olarak da gönüllülük boyutudur. Bu durum ise tamamen hayırseverlik, yardımseverlik ile bağlantılıdır. Bireylerin veya kuruluşların herhangi bir baskı olmadan ve çıkar gözetmeden faaliyetlerde bulunmasıdır. Tüm boyutları da kapsayan bir yapısı vardır ve toplum içinde önemlilik arz etmektedir.

Sosyal sorumluluğun son dönemlerde de her geçen gün anlamı daha da artmakta ve birçok kurum, kuruluş veya bireyler tarafından gündeme gelmektedir. Küreselleşmeyle beraber birçok insani değerın öneminin artması, demokratikleşme çabalarının artması da sosyal sorumluluk kavramının önemini arttırmıştır. Bu nedenle hem sivil toplum kuruluşları hem de bireyler için önemli bir noktaya gelmiştir. Sivil toplum kuruluşları da toplumun refahı ve insanların ihtiyaçlarını görürken gönüllü olarak bir araya gelmiş kuruluşlardır. Bu yüzden sivil toplum kuruluşları faaliyetlerini gerçekleştirirken sosyal sorumluluk bilinciyle hareket etmeli, iyi bir toplum ve çevre için herhangi bir çıkar gözetmeden faaliyette bulunmalıdırlar. Araştırmada bu düşünceyle faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşları ele alınmıştır. Sosyal sorumluluk faaliyetlerinde bulunan STK'ların bu faaliyetlerinin yönetimi incelenmiştir. Bu bağlamda KIZILAY, YEŞİLAY, AKUT, TEMA, İHH, TOG, MOR ÇATI, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfındaki 18 yönetici ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Mülakatlar uygun zaman diliminde 30-45 dakika görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Mülakatlar sonucunda elde edilen verilere göre katılımcıların araştırmanın ana kavramlarından olan sosyal sorumluluk ve sivil toplum kuruluşu kavramına farklı anlamlar yüklediği, farklı çağrışımlar oluşturduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgulara sosyal sorumluluk kavramı için en fazla gönüllülük kavramı ile ilişkilendirildiği; sivil toplum kavramı içinde birlik ve beraberlik kavramı ile ilişkilendirildiğini görmekteyiz. Devamında sırasıyla sosyal sorumluluk için üzüntü, mutluluk, vicdan, yardım etmek, toplum, bireysel çıkar, empati, toplumsal çıkar ve eşitlemek gibi ifadeler de yer almıştır.

Sivil toplum kuruluşları içinde birlik ve beraberlikten sonra sırasıyla toplumsal dengesizlik, huzur, loncalar, ahiret, eşitlik, merhamet, sevgi, hedef, umut ve gözyaşı ifadeleri yer almıştır. Sonrasında STK'ların faaliyet nedenleri olarak bireysel nedenler ve toplumsal nedenler belirlenmiş. Yöneticilerden elde edilen veriler doğrultusunda ise bireysel nedenler olarak en fazla merhamet duygusundan dolayı gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Devamında sırasıyla menfaat, Allah rızası, sorumluluk duygusu, mutluluk, vefakarlık, maddi imkân, hüzün ve hırstan kaynaklandığı belirtilmiştir. Toplumsal nedenler olarak ise en fazla reklam amaçlı sosyal sorumluluk faaliyetleri gerçekleştirdiğı sonucuna ulaşılmıştır. Bunu sırasıyla yardım etmek, toplumsal refah, adalet sağlama, gündem, birlik ve beraberlik, toplumsal baskı, teşvik ve siyasi durum gibi nedenler izlemektedir. Sonrasında gerçekleştirilen faaliyet türlerinde en fazla okul ihtiyaçları kapmasında olduğu belirlenmiş, bunun peşine insani yardımlar, sokak hayvanları faaliyetleri, gıda, kişisel gelişim, kıyafet, uluslararası diplomasi ve Türk diaspora alanlarında faaliyet gerçekleştirdikleri elde edilmiştir. Yöneticiler için bu faaliyetleri gerçekleştirirken işleyişte en çok dikkat ettikleri aşamanın planlama olduğu belirlenmiştir. Hemen sonrasında görev dağılımları ve organizasyonun da önemli olduğu belirlenmiştir. Sonrasında verilen yanıtlar doğrultusunda sırasıyla denetim, iştişare, analiz, karar verme, fiiliyat ve sürdürebilirlik ifadeleri gelmektedir.

Araştırma kapsamında yöneticilere sosyal sorumluluk faaliyetlerini gerçekleştirirken en çok karşılaşılan zorluklar, engeller sorularak faaliyetleri yürütmedeki zorluklar belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda yöneticilerin çoğu en fazla fikir ayrılıklarının olmasından bahsetmiştir. Fikir ayrılıklarının yaşanması hem süreci yavaşlatma hem de bazı durumlarda sağlıklı kararlar alınmamasına neden olmaktadır. STK yöneticileri misyon ve vizyon gereği en ihtiyaçlı faaliyetlerde bulunup amaçlarına ulaşmak istemektedirler. Fakat yaşanılan fikir ayrılıklarının faaliyet süreçlerini yavaşlatması ve doğru karar alınamaması bakımından STK'ların amaçlarını gerekleştirememelerine neden olmaktadır. Faaliyetleri yürütmedeki zorluklardan diğerleri denetimsizliğin olması, sorumsuz davranışların sergilenmesi ve maddi sıkıntılardan kaynaklı zorlukların olduğu görülmüştür. Bunların sosyal sorumluluk faaliyetlerini yürütmedeki zorluk oluşturduğunu, faaliyetlerde aksaklıklar meydana getirdiği ifade edilmiştir. Denetimsizliğin olmaması veya eksik olması durumda yapılan faaliyetlerin hangi aşamada olduğunu takip etmek veya gerekli hedefe ulaşılıp ulaşılmadığını anlamak zor olacaktır. STK'ların amaçlarına ulaşıp ulaşmadığını veya faaliyetlerin etkili ve verimli olup olmadığını kontrol etmeleri gerekmektedir. Bu durum hem mevcut gerçekleştirilen faaliyetlerde hem de sonra yapılacak olan faaliyetler için önem arz etmektedir. Aynı şekilde faaliyetleri gerçekleştirirken sorumluluk bilinciyle yapmamak hem kaynakların etkili ve verimli kullanılmasını hem de faaliyetlerin amaca ulaşmasında aksaklıkların meydana getireceğini söyleyebiliriz. Bunlara ilaveten kararsızlık, yasal izinler, plansızlık, adaptasyon sorunu, yanlış anlaşılmak, tecbesizlik, şovmenlik yapmak, toplumsal tepki, hesap vermek, eksik bilgi, gönüllü ihtiyaı, bilinçsizlik, toleranslı davranma ve duygusallık karşılaşılan zorluklar arasındadır.

Sonuç olarak sosyal sorumluluk faaliyetlerinin yönetimi ve bu faaliyetleri gerçekleştirirken ki oluşan zorluklara baktığımız zaman hem yöneticilerin hem de gönüllü bireylerin yapılan faaliyetlerde daha fazla sorumluluk bilincini geliştirmesi gerektiğini söyleyebiliriz. STK'nın faaliyetleri gerçekleştirirken en çok yaşadığı sorun fikir ayrılıklarının yaşanmasıdır. Burada önemli olan konunun toplum olduğu ve toplumun faydasına yönelik hareket edilmesi gerektiği dşnlmelidir.

Oluşan çatışma durumunda da faaliyetlerin etkili ve verimli olmasına yönelik karar alınması gerekmektedir. Bir diğer konu olarak sosyal sorumluluk faaliyetlerinin planlaması yeterli düzeyde yapılsa bile faaliyet sonrası denetimlerin yetersiz kalması durumudur. Bu nedenle gerçekleştirilen faaliyet sonrası yapılan çalışmaların denetimleri yapılmalı ve bu doğrultuda hem mevcut çalışmanın amacına ulaşması, etkili ve verimli olabilmesi hem de sonraki yapılacak olan çalışmalarda oluşabilecek olan aksaklıklara önceden önlem alabilmek için analizler gerçekleştirilmelidir. Bu durum için gerekli Swot analizleri gerçekleştirilebilir. Bu sayede bir sonraki çalışmalar için ön tedbir alınmış olunacaktır. İşleyişte yetersiz görülen bir diğer şey ise sürdürülebilirlik düşüncesinin oluşmaması veya az oluşmasıdır. Bu nedenle gerçekleştirilen sosyal sorumluluk faaliyetlerinin sürdürülebilir olması toplum yararı, toplumun refahı ve mutluluğu açısından daha pozitif bir durum olacak aynı şekilde STK'lar içinde bu durum olumlu şekilde dönüşü olacaktır. Bazı faaliyetlerin ise planlama aşamasında kaldığı yani uygulamaya geçilemediği görülmektedir. Bu durum yine sürdürülebilirlik kavramı ile ilişkilendirilebilir. Diğer karşılaşılan zorluklardan birinin ise denetimsizlik olduğu belirtilmiştir. Bu doğrultuda kontrol mekanizmasının artırılması, gerçekleştirilen faaliyetlere karşı kontrol masasının oluşturulması önerilebilir. Bu durum sadece denetim için değil faaliyetlerin daha aktif ve sürdürülebilir olması için STK'ların belli görev masaları oluşturulması önerilebilir. Verilen yanıtlarda yasal izinlerin geç oluşması durumundan söz edilmiştir. Denetim, yasal izin vb. şekilde masalar oluşturulması bireylerde sorumluluk bilincini arttıracak, faaliyetlerin sürdürülebilirliği sağlanacak, yasal izin süreci hızlanacak ve denetimler sağlanacağı için de aksaklık ve sıkıntılar daha minimal düzeye inecek ve daha verimli bir faaliyet süreci gerçekleşecektir.

KAYNAKÇA

- AKTAN, C. BÖRÜ, D. (2007). Kurumsal Sosyal Sorumluluk. İgiad Yayınları, İstanbul.
- AYDINALP, G. I. (2013). Halka İlişkiler Ekseninde Kurumsal Sosyal Sorumluluk. Ankara: Nobel.
- AKATAY, A, YELKİKALAN, N. (2007). “Sivil Toplum Kuruluşlarında İnsan Kaynakları Yönetimi”, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- AK, B. G. (2005). “Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne Katılım Sürecinin Sivil Kuruluşlarına Etkileri ve Katkısı”, II. Ulusal Sivil Toplum Kongresi Bildiriler Kitabı, 15-16 Ekim, Çanakkale.
- CARROLL, A. B. (1991). The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Morai Management of Organizational Stakeholders. Business Horizons, 34 (4), 39-48.
- CEBALLOS-DELGADO, Javier, Lange, D. Deborah, Gomez-Haro, Samuel and VidalSalazar, Dolores Maria (2012). Environmental Nongovernmental Organization Coalitions. (Edited by: Deborah Rigling Gallagher). Environmental Leadership A Reference Handbook. Los Angeles: 254-263.
- CÖMERT, Y., ve SAĞIR, G. (2013). Amaca Yönelik Pazarlamanın Tüketici Satın Alma Kararına Etkisi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 12 (45), 233-251.
- ÇELİK, A. (2007). Şirketlerin Sosyal Sorumlulukları.İstanbul: İgiad Yayınları.
- European Commission. (2001). Green Paper: Promoting a European Frameworkfor Corporate

- Social Responsibility, Çev. Erkan Ozguc.
- GDRC (The Global Development Research Center). <https://www.gdrc.org/ngo/wbdefine.html>, Erişim Tarihi: 17.10.2022.
- GKSU, F. (2010). New Communication Trend Of The Corporation: Corporate Social Responsibility-An Analysis Regarding Corporate. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 1 (38), 21-40.
- KARAHAN, ř. (2006). Sosyal Sorumluluk Kampanyalarının Tketici Satın Alma Davranışlarına Etkisi. Yksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KELLY, K. S., (2001).Stewardship:The fifth step in the public relations process. InL. Robert&Heath, Handbook of publicrelations, 279–289.
- KOTLER, P., ve LEE, N. (2013). Kurumsal Sosyal Sorumluluk. (S. Yamak, Çev.) İstanbul: Mediacat.
- KORKMAZ, S. (2009). İşletmelerin Sosyal Sorumlulukları (1 b.). İzmit: Umuttepe Yayınevi.
- KUÇURADI, İ. (1998). Sivil Toplum Kuruluşları: Kavramlar (1. Baskı). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- ÖZÜPEK, N. (2013). Kurum İmajı ve Sosyal Sorumluluk (2 b.). Konya: Eğitim Yayınevi.
- PAUL, J. A. (2000). NGO and Global Policy-Making. <https://www.globalpolicy.org/empire/31611-ngos-and-global-policymaking.html>, Erişim Tarihi: 15.10.2016.
- PARKER, A. (2011). A Call For Volunteers Employee Volunteer Programs Can Do Much More Than Help People In Need, But Setting Up A Program Has Its Challenges. Communication World, 28 (5).
- TDK. (2022). Türk Dil Kurumu Büyük Trkçe Szlk. Kasım 1, 2022 tarihinde http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.565357e48cf8c6.83571927 adresinden alındı.
- TEEGEN, H., DOH, J. P. (2004). The Importance of Nongovernmental Organizations (NGOs) in Global Governance and Value 226 Creation: An International Business Research Agenda. Journal of International Business Studies, 35 (6), 463-483.
- TERBLANCHE, N. S. (2013). Validation of the customer-based corporate reputation scale in a retail context. International Journal of Market Research, 56 (5), 655-670.
- RAIBORN, C., GREEN, A., TODOROVA, L., TRAPANİ, T., VE WATSON, W. E. (2003). Corporate Philanthropy: When Is Giving Effective? The Journal of Corporate Accounting & Finance, 5 (1), 47-54.
- USLU, A. T., ve MENGÇ, B. (1992). İş Ahlakı ve Türkiye’de İş Ahlakına Yönelik Tutumlar. İstanbul: Türkiye Gen İşadamları Derneği Yayınları.
- YAZIJI, M., ve DOH, J. (2009). NGO’s and Corporations-Conflict and Collaboration. New York: Cambridge University.